

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄

Η ΜΕΓΑΛΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ι. ΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΑ ΑΙΤΙΑ

Παρά τὴν τεραστίαν μεταβολήν, ἣ ὁποία ἔγινεν εἰς τὴν σύστασιν τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τὰς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων, ἣ ὀργάνωσις τῆς Γαλλίας ἐξηκολούθει νὰ παρουσιάζη σχεδὸν μέχρι τέλους τοῦ αἰῶνος τὴν παλαιὰν μεσαιωνικὴν μορφήν τῆς διαιρέσεως εἰς κοινωνικὰς τάξεις, διακρίσεως δικαιωμάτων, ὑποτιμήσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ κατάστασις αὕτη κατήντησεν ἀφόρητος διὰ τὴν ἀφυπνισθεῖσαν συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔβαινε πρὸς τὴν αὐτοκατάλυσιν. Προεκάλεσε λοιπὸν τεραστίαν ἐξέγερσιν, τὴν λεγομένην Γ α λ λ ι κ ῆ ν Ἐ π α ν ἄ σ τ α σ ι ν, ἣ ὁποία ἀνέτρεψε τὸ παλαιὸν καθεστῶς καὶ εἶχεν ἀνυπολογίστους συνεπείας εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀνθρώπων.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Ἡ ὀργάνωσις τῆς γαλλικῆς κοινωνίας ἔμεινε τὸν 18ον αἰῶνα, ὅπως εἶχε διαμορφωθῆ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ΄. Οἱ κάτοικοι τῆς Γαλλίας διηροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις, τὰς δύο προνομιούχους, ἧτοι τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὸν κληρὸν, καὶ τὸν λαὸν ἢ τὴν τρίτην τάξιν, ἣ ὁποία εἶχε μόνον ὑποχρεώσεις.

Αἱ δύο προνομιοῦχοι τάξεις, ὁ κληρὸς καὶ οἱ εὐγενεῖς, ἀπετέλουν μικρὰν μειοψηφίαν τοῦ ἔθνους, τὰ 2 ἑκατοστὰ περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας. Οἱ εὐγενεῖς ἦσαν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων πολεμιστῶν ἢ ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ βασιλεὺς εἶχε δώσει τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς. Ἀπηλλάσσοντο ἀπὸ τὴν φορολογίαν καὶ ἐλάμβανον εὐκολώτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τὰς ἀνωτέρας θέσεις. Ὑπελογίζοντο οἱ εὐγενεῖς τῆς Γαλλίας τὸν 18ον αἰῶνα εἰς 140 χιλιάδας περίπου (εἰς 30 χιλ. οἰκογενείας) καὶ διηροῦντο εἰς εὐγενεῖς τῆς αὐλῆς καὶ εὐγενεῖς τῶν ἐπαρχιωῶν. Οἱ εὐγενεῖς ἐφόρουν ἰδιαι-

τέραν ἐνδυμασίαν, ἔφεραν τὴν σπάθην, εἶχον μόνοι τὸ δικαίωμα τοῦ κυνηγίου, ἰδιαιτέραν θέσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐλάμβανον πρῶτοι τὸ ἅγιασμα.

Τὸν κλῆρον ἀπετέλουν οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ ἔχοντες τὰ ἴδια πρόνοια μὲ τοὺς εὐγενεῖς καὶ ὑπελογίζοντο εἰς 80 - 100 χιλιάδας. Ὁ κλῆρος εἶχεν ἐκτεταμένα δικαιώματα καὶ μεγάλην περιουσίαν ἀπὸ δωρεὰς τῶν βασιλέων καὶ τῶν πιστῶν ἀξίας ἐν συνόλῳ 4 δισεκατομμυρίων. Εἰσέπραττεν ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς τὴν δεκάτην (*dîme*), ἡ ὁποία ἀπέφερεν 123 ἑκατομμύρια. Τὰς προσοδοφόρους θέσεις τῶν κληρικῶν, ἦτοι τὰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ τὰ μοναστήρια, ὁ βασιλεὺς ἔδιδεν εἰς εὐνοουμένους του, συνήθως εἰς τοὺς δευτεροτόκους υἱοὺς τῶν εὐγενῶν, οἱ ὅποιοι ἐκαρποῦντο αὐτὰς ὡς τιμάρια καὶ ἔζων εἰς τὴν αὐτὴν ἔχοντες τὰς ἀπολαύσεις τῶν εὐγενῶν. Τοῦναντίον ἡ θέσις τοῦ κατωτέρου κλήρου ἦτο θλιβερά, διότι οἱ ἱερεῖς ἐκέρδιζον πολὺ ὀλίγα καὶ ἔζων ὅπως οἱ χωρικοί.

Ὅλοι οἱ ἄλλοι κάτοικοι, δηλαδὴ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔθνους, ἀνῆκον εἰς τὴν τρίτην τάξιν, τὴν *tiers état*, ὅπως ὠνόμαζον αὐτὴν οἱ Γάλλοι. Ἐκ τούτων οἱ μεγαλέμποροι, οἱ ἐπιχειρηματίαι, οἱ ἐπιστήμονες, οἱ δικηγόροι, οἱ ἰατροί, οἱ καθηγηταὶ ἀπετέλουν τὴν ἀστικήν τάξιν (*bourgeoisie*), ἐνῶ ὁ καθ' αὐτὸ λαὸς ἦσαν οἱ μικρέμποροι, οἱ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοί.

ΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ Z

Ἰδίως δυσάρεστος ἦτο ἡ θέσις τῶν γεωργῶν, διότι ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων ὁ γεωργὸς δὲν ἦτο κύριος τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργει. Τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς γαλλικῆς γῆς ἀνῆκον εἰς τὰς δύο προνομιούχους τάξεις καὶ τὸ μέγα πλῆθος τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου χώρας εἰργάζετο τὴν γῆν τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου ὡς δ ο υ λ ο π ά ρ ο ι κ ο ι, ὑποχρεωμένοι νὰ δίδουν εἰς αὐτοὺς μέγιστον μέρος τῶν προϊόντων ὡς φεουδαρχικὸν δικαίωμα καὶ νὰ ἐργάζωνται ἀμισθὶ εἰς τὰ κτήματα τοῦ αὐθέντου (*corvée*=ἀγγαρεία). Πλὴν τούτου ὁ χωρικὸς ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ πληρώνῃ φόρον εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν δεκάτην εἰς τὸν κλῆρον. Οὕτως ἡ φορολογία τῶν χωρικῶν ἦτο ἐνίοτε ἀπιστεύτως βαρεῖα, διότι, κράτος, φεουδάρχαι καὶ κλῆρος ἐλάμβανον τὰ $\frac{5}{6}$ τῶν προϊόντων, ἀλλαχοῦ δὲ τὰ $\frac{7}{9}$.

Διὰ τοῦτο οἱ χωρικοὶ ἔζων βίον ἐλεεινὸν κατοικοῦντες εἰς πτωχι-

κὰς καλύβας. Πολλοὶ δὲν εἶχον ὑποδήματα τὸν χειμῶνα καὶ ἐτρέφοντο διὰ σικαλίνου ἢ κριθίνου ἄρτου, τὸν ὁποῖον ἐστεροῦντο πολλάκις, ἰδίως κατὰ τὰς συνήθεις τότε σιτοδείας.

ΑΝΙΣΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπροξένει ἰδίως ἐντύπωσιν, ἦτο ἡ ἀνισότης τῆς φορολογίας. Τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου ἦσαν ἀπηλλαγμένα φορολογίας καὶ μόνον ἡ τρίτη τάξις ἐπλήρωνε τὸν κτηματικὸν φόρον.

Ἡ αὐτὴ ἀνισότης ὑπῆρχε πρὸ τῆς δικαιοσύνης, διότι ὁ εὐγενὴς εἶχε προτιμήσεις καὶ εὗρισκε τὰ μέσα νὰ ὑπερισχύῃ τοῦ ἀνθρώπου τῆς τρίτης τάξεως. Ἐπίσης μεγάλη ἀνισότης ὑπῆρχεν εἰς τὸν στρατόν, διότι τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα ἐλάμβανον μόνον οἱ εὐγενεῖς, ἐνῶ τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ δὲν προήγοντο πέραν τῶν δύο κατωτέρων βαθμῶν.

ΑΥΛΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ὁ βασιλεὺς ἐκυβέρνηεν τὸ κράτος ὡς κτῆμά του καὶ ὅλα εἰς αὐτό, στρατός, μουσεῖα, βιβλιοθήκαι, δημόσιοι κῆποι κλπ., ἦσαν βασιλικά. Ἡ αὐλὴ ἦτο ἐγκατεστημένη εἰς τὰς Βερσαλλίας καὶ περὶ αὐτὴν ἔζων καὶ ἐπλούτιζον χιλιάδες ἀνθρώπων. Οἱ εὐνοούμενοι διενέμοντο τὰς προσοδοφόρους θέσεις καὶ τὰς πλουσίας ἐπισκοπὰς. Αἱ δαπάναι τῆς αὐλῆς ἀνήρχοντο εἰς 40 ἑκατομμύρια ἑτησίως, τουτέστιν ὁ βασιλικὸς οἶκος ἐσπατάλα τὸ 1/4 τῶν προσόδων τοῦ κράτους. Ὑπουργοὶ καὶ συμβούλιον τοῦ κράτους διέμενον εἰς τὰς Βερσαλλίας, ἐχρειάζοντο ἰσχυρὰ μέσα διὰ νὰ πλησιάσῃ κανεὶς τοὺς ἀνωτέρους λειτουργοὺς, καὶ τὰ πάντα ἐπειυγχάνοντο διὰ μέσων.

Ἡ διοίκησις ἦτο συγκεχυμένη, διότι ἐδημιουργοῦντο νέα διατάξεις, προτοῦ καταργηθοῦν αἱ παλαιότεραι. Ἡ νομοθεσία ἦτο διάφορος εἰς τὰς διαφόρους περιοχὰς τοῦ κράτους, αἱ δὲ ποιναὶ βάρβαροι. Ἡ συγκοινωνία ἦτο πλημμελής, διότι αἱ ὁδοὶ δὲν συνετηροῦντο καλά.

Ἡ ΑΥΤΑΡΧΙΑ

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως δὲν ὑπῆρχεν ἐλευθερία εἰς τὴν Γαλλίαν. Δὲν ὑπῆρχε θρησκευτικὴ ἐλευθερία, διότι τὸ κράτος ἀνεγνώριζε μίαν θρησκείαν, τὴν καθολικὴν, καὶ τὴν ἐπέβαλλεν εἰς ὅλους (κρατικὴ θρησκεία), οὐδὲ ἐλευθερία σκέψεως, διότι δὲν εἶχε κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ λέγῃ ἐλευθέρως τὴν γνώμην του. Διὰ νὰ

τυπώση τις σύγγραμμα, ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τῆς λογοκρισίας. Τὰ ἔργα τὰ ἐκδιδόμενα ἄνευ ἀδείας ἢ εἰσαγόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατεδιώκοντο καὶ ἐκαίοντο. Δὲν ὑπῆρχε προσωπικὴ ἐλευθερία, διότι ἠδύνατο ἕκαστος νὰ συλληφθῇ καὶ νὰ κρατηθῇ ἄνευ δικαιολογίας εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ κράτους. Αἱ ἀρχαὶ ἐξέδιδον μυστικὰ ἐντάλματα συλλήψεως. Μερικαὶ φυλακαί, ὅπως ἡ Βαστίλλη, παλαιὸν φρούριον εἰς Παρισίους, ἔγιναν ὀνομασταί. Οὔτε ἐλευθερία πολιτικὴ ὑπῆρχε, διότι οἱ Γάλλοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συνέρχωνται εἰς δημοσίας συναθροίσεις ἢ νὰ ἀπαρτίζουν συλλόγους.

II. ΜΟΝΑΡΧΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Η ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους εἶχον φθάσει εἰς ἀδιέξοδον. Αἱ δὲ γινόμεναι μεταρρυθμιστικαὶ προσπάθειαι τῶν ὑπουργῶν Τυργκὸ (Turgot) καὶ Νέκερ (Necker) ἀπέτυχον, διότι προσέκρουσαν εἰς τὴν ἀντίδρασιν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν εὐγενῶν. Ὁ Λουδοβίκος ΙΣΤ' πιεζόμενος ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάγκην συνεκάλεσε τὰς γενικὰς τάξεις (États généraux), τοὺς ἀντιπροσώπους δηλαδὴ τῶν τριῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον συγκληθῆ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Richelieu (ἀπὸ τοῦ 1614). Οἱ ἀντιπρόσωποι συνῆλθον τὴν 5ην Μαΐου 1789 εἰς Βερσαλλίας, 600 περίπου τῆς τρίτης τάξεως καὶ ἀνὰ 300 τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου. Ἄλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐδημιουργήθη σοβαρὸν ζήτημα. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς τρίτης τάξεως ἠθέλον νὰ ψηφίζουν κατὰ κεφαλὰς, ἐπειδὴ ὑπελόγιζον, ὅτι ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τοὺς μεταρρυθμιστικοὺς ἱερεῖς θὰ εἶχον τὴν πλειοψηφίαν. Οἱ προνομιούχοι ἀντιθέτως ἐπέμενον νὰ ψηφίζουν κατὰ τάξεις, ὅποτε θὰ εἶχον αὐτοὶ τὴν πλειοψηφίαν. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ εὐγενεῖς καὶ κληρικοὶ δὲν ὑπεχώρουν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς τρίτης τάξεως, εἰς τοὺς ὁποίους προσεχώρησαν 15 ἔφημέριοι, ἀνεκήρυξαν ἑαυτοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους ὡς Ἐθνὸσυνέλευσιν (Assemblée nationale). Αὕτη ἦτο ἡ πρώτη ἐπαναστατικὴ πράξις τῆς συνελεύσεως, ἡ ὁποία ἀνέτρεπε τὴν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης κρατοῦσαν τάξιν (17 Ἰουνίου).

Ὁ βασιλεὺς ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου καὶ διέταξε νὰ κλείσουν τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι θὰ ἐτοιμασθῇ διὰ τὴν βασιλικὴν συνεδρίασιν. Ἄλλ' οἱ ἀντιπρό-

σωποι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως, τὸν ἀστρονόμον Μ π α ι γ ὺ (Bailly), κατέλαβον μίαν αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων, ἣ ὁποία ἐχρησίμευεν ὡς σφαιριστήριον, συνεδρίασαν ἐκεῖ παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ ὠρκίσθησαν, ὅτι δὲν θὰ ἀποχωρισθοῦν πρὶν, ἢ δώσουν σὺ ν τ α γ μ α εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ πράξις αὕτη ὠνομάσθη Ὁ ρ κ ο ς τ ο ὺ σ φ α ι ρ ι σ τ η ρ ῖ ο υ (20 Ἰουνίου).

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐγένετο ἡ προετοιμαζομένη ἐξαιρετικὴ συνεδρίασις, εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθησαν καὶ αἱ τρεῖς τάξεις. Ὁ βασιλεὺς παρουσιάσθη εἰς τὴν αἴθουσαν ἐδήλωσεν, ὅτι τὰ προνόμια εἶναι ἀπαραβίαστα καὶ διέταξε νὰ ψηφίσουν κατὰ τάξεις. Ἀλλὰ μετὰ τὸ πέρας τῆς συνελεύσεως ἡ τρίτη τάξις ἔμεινε μόνη εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐκήρυξε κατ' εἰσήγησιν τοῦ περιφήμου κόμητος Μιραμπὼ τὰ μέλη τῆς ἐθνοσυνελεύσεως ἀπαραβίαστα. Μετ' ὀλίγον ἡ πλειονότης τῶν κληρικῶν καὶ ἀρκετοὶ εὐγενεῖς ἠνώθησαν μετὰ τῆς τρίτης τάξεως. Ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ (27 Ἰουνίου).

Ὁ κόμης δὲ Μιραμπὼ (Mirabeau, 1749 - 1791), κατήγετο ἀπὸ τὴν νότιον Γαλλίαν καὶ εἶχε διακριθῆ ἀπὸ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν διὰ τὰς φιλελευθέρους ἀρχάς του, κηρυχθεὶς κατὰ τῶν προνομίων τῆς τάξεώς του. Διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς ρῆξιν πρὸς τὸν αὐταρχικὸν πατέρα του καὶ ἐφυλακίσθη κατ' ἀπαίτησίν του. Ἐκλεγείσθε ἀντιπρόσωπος τῆς τρίτης τάξεως διεκρίθη ἀπὸ τὰς πρώτας συνεδριάσεις τῆς συνελεύσεως ὡς δεξιὸς πολιτικὸς καὶ ἐξαιρετικὸς ρήτωρ, συντελέσας διὰ τοῦ λόγου καὶ τῶν γνώσεών του εἰς τὴν κατίσχυσιν τῆς συνελεύσεως καὶ τὸν κλονισμὸν τοῦ παλαιοῦ καθεστώτος. Ὁ Μιραμπὼ δὲν ἐζήτησε νὰ καταλύσῃ τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ νὰ περιορίσῃ τὰς ἀυθαιρεσίας της διὰ παγίου νομοθετήματος. Ἀπέθανε κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, καθ' ἣν στιγμὴν εἶχον ἀρχίσει νὰ τὸν κατηγοροῦν, ὅτι ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τῆς αὐλῆς. Πράγματι ὁ βασιλεὺς εἶχε κατορθώσει νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν μὲ ὠρισμένον χρηματικὸν ἐπίδομα καὶ ὁ Μιραμπὼ ἔδιδεν εἰς τὸν βασιλέα ὠφελίμους συμβουλὰς, τὰς ὁποίας ἐκεῖνος σπανίως ἠκούθησεν.

ΕΞΕΓΕΡΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ - ΒΑΣΤΙΛΛΗ

Ὁ βασιλεὺς ἐσκέφθη νὰ μεταχειρισθῆ βίαν κατὰ τῆς συνελεύσεως καὶ συνεκέντρωσε περὶ τὰς Βερσαλλίας στρατιωτικὴν δύναμιν, ἰδίως ἀπὸ τοὺς Ἑλβετοὺς καὶ Γερμανοὺς τῆς φρουρᾶς. Αὐτὸ ὅμως ἐγέννησεν ἰσχυρὸν ἀναβρασμὸν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὄταν λοιπὸν ἔφθασεν ἡ εἶδησις, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπέπεμψε τὸν μεταρρυθμιστικόν

ὑπουργὸν Νέκερ, ἐξέσπασεν ἡ στάσις. Εἰς τὸν κῆπον Palais royal, ὃ ὁποῖος εἶχε γίνεαι τόπος τῆς συγκεντρώσεως τοῦ λαοῦ καὶ τῶν πολιτικῶν συζητήσεων, ὁ νεαρὸς δημοσιογράφος Καμίλ Δεμουλὲν (Desmoulines) ἐκάλεσε τὸν λαὸν εἰς τὰ ὄπλα. Ὁ ὄχλος διήρπασε τὰ ὀπλοπωλεῖα καὶ τὰ ὀπλοστάσια τοῦ κράτους καὶ ἡ φρουρὰ τῶν Παρισίων ἠνώθη μὲ τοὺς στασιαστὰς.

Ἡ μαγία τοῦ πλήθους ἐστρέφετο κατὰ τοῦ φρουρίου τῆς Βαστίλλης. Τὴν 14 Ἰουλίου πλῆθος λαοῦ προσέβαλεν αὐτὸ καὶ μετὰ πολύωρον αἱματηρὰν συμπλοκὴν ἠνάγκασε τὴν φρουρὰν, ἀποτελουμένην κυρίως ἀπὸ Ἑλβετοῦς, νὰ παραδοθῆ καὶ παρὰ τὴν συμφωνίαν κατέσφαξεν αὐτὴν καθὼς καὶ τὸν φρούραρχον. Ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν διαρπαγὴν ἔσωσε τότε τὴν πρωτεύουσαν ἡ σχηματισθεῖσα προχείρως ἐθνικὴ φρουρὰ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ νεαροῦ μαρκησίου Λαφαγέτ, ὃ ὁποῖος εἶχε λάβει μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῆς Ἀμερικῆς.

Μὲ τὴν φήμην, ἡ ὁποία τὸν συνώδευεν, καὶ τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἔδειξεν εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν, ὁ Λαφαγιέτ ἀπέκτησε μεγάλην ἐπιβολὴν καὶ ἔγινεν ὁ ἄνθρωπος τῆς ἡμέρας. Εἶχεν ἰδέας ἀκαθορίστους. Ὀνειρεύετο νὰ δώσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν πολίτευμα ὅμοιον μὲ τὸ τῆς Ἀμερικῆς. Κατὰ βάθος ἦτο συντηρητικὸς καὶ αἱ συμπάθειαι τοῦ ἔκλινον μᾶλλον πρὸς τὸν βασιλέα.

Μόλις ἔπεσεν ἡ Βαστίλλη, ὃ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως, κόμης τοῦ Ἀρτοᾶ (comte d'Artois), ἀπὸ τοὺς ἀδιαλλάκτους ἀπολυταρχικούς, ἐγκατέλειψε τὴν Γαλλίαν μὲ πολλοὺς ἐκ τῆς ἀνωτέρας ἀριστοκρατίας καὶ μετ' ὀλίγον ἠκολούθησαν αὐτοὺς πολλοὶ εὐγενεῖς καὶ κληρικοὶ δυσηρεστημένοι. Οἱ φυγάδες αὐτοὶ ὀνομασθέντες **Μετανάσται** (émigrants) συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν παραρρήνειον Γερμανίαν, ἰδίως εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡγεμονίας Κολωνίαν, Μαγεντίαν κλπ., καὶ εἰργάζοντο κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως.

Η ΝΥΞ ΤΗΣ 4ΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - ΚΑΤΑΡΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

Τὴν ἐξέγερσιν τῶν Παρισίων ἐπηκολούθησαν στάσεις καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν. Οἱ χωρικοὶ ἐξανέστησαν κατὰ τῆς μακροχρονίου πιέσεως, διήρπασαν τοὺς πύργους καὶ τὰ κτήματα τῶν δεσποτῶν, ἐκακοποίησαν ἢ καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς καὶ κατήργησαν οὐσιαστικῶς τὰ φεουδαρχικὰ δικαιώματα. Ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν γεγονότων αὐτῶν ἡ ἐθνοσυνέλευσις κατήργησε κατὰ τὴν νυκτερινὴν συνεδρίασιν τῆς 4ης

Αὐγούστου τὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου, δηλαδή τὰ φεουδαρχικά δικαιώματα καὶ τὴν δεκάτην, καθὼς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὴν φορολογίαν. Οἱ εὐγενεῖς ἐν μέσῳ ἀπεριγράπτου συγκινήσεως ἐδήλουν, ὅτι παραιτοῦνται ἀπὸ τὰ δικαιώματά των. Ἐπηκολούθησαν ἐκδηλώσεις συναδελφώσεως καὶ περιπτύξεως μεταξὺ τῶν ἀντιθέτων.

Η ΚΗΡΥΞΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἡ συνέλευσις ἐγκαταλείψασα τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον εἶχε κληθῆ, τὴν τακτοποίησιν δηλαδή τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, ἀνέλαβε νὰ συντάξῃ σύνταγμα διὰ τὴν Γαλλίαν, τουτέστι θεμελιώδη νομοθεσίαν, ἢ ὁποία νὰ ρυθμίζῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν διοίκησιν τῆς Γαλλίας. Διὰ τοῦτο ἡ πρώτη αὐτῆ Ἐθνοσυνέλευσις ἔλαβεν ἀπὸ τὰς 9 Ἰουλίου 1789 τὸ ὄνομα Συντακτικῆ Συνέλευσις (Assemblée constituante). Κατὰ πρότασιν τοῦ La Fayette καὶ κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Ἀμερικῆς προέταξε τοῦ συντάγματος γενικὰς ἀρχὰς περὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ πολίτου.

Ἡ κήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ὠνομάσθη ἡ ἔκθεσις τῶν ἀρχῶν τούτων, εἶναι ἔγγραφον μεγάλης σπουδαιότητος, ἢ ριζοσπαστικωτέρα πρᾶξις τῆς συνελεύσεως. Ἐν αὐτῇ κηρύττονται ἡ ἐλευθερία, ἡ ἰσότης πρὸ τοῦ νόμου, ἡ ἀσφάλεια τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιστάσεως κατὰ πάσης πιέσεως ὡς φυσικὰ δικαιώματα, δηλαδή κοινὰ εἰς πάντα ἀνθρώπον ἀδιακρίτως καταγωγῆς, ἐθνότητος καὶ φυλῆς.

ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

Τὸ σύνταγμα, τὸ ὅποιον κατήρτισεν ἡ πρώτη συντακτικῆ συνέλευσις, μετέβαλε ριζικῶς τὸ πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστῶς τῆς Γαλλίας.

Αἱ κυριώτεραι διατάξεις αὐτοῦ εἶναι :

1. Διατηρεῖται ἡ κληρονομικὴ βασιλεία, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἔχει μόνον τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν.
2. Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀσκοῦν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ἐκλεγόμενοι δι' ἐμμέσου ψηφοφορίας καὶ ἀποτελοῦντες μίαν βουλήν.
3. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ὅπως πᾶσα ἄλλη, πηγάζει ἀπὸ τὸν λαόν. Οἱ δικασταὶ πρέπει νὰ ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, αἱ δὲ δίκαι νὰ διεξάγονται δημοσίᾳ.
4. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, ἀξίας περίπου τριῶν δισεκατομμυρίων, ἐκηρύχθησαν ὡς ἐθνικά.

5. Τὰ μοναχικά τάγματα κατηργήθησαν, ιερείς και ἐπίσκοποι ἔγιναν δημόσιοι ὑπάλληλοι μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ κράτους. Ἡ πολιτεία ἀνέλαβε τὴν συντήρησιν τῶν ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων, τὰ ὁποῖα συνετήρει μέχρι τότε ὁ κλῆρος. Οἱ ιερείς ὑπεχρεώθησαν νὰ ὀρκισθοῦν πίστιν εἰς τὸ νέον πολίτευμα. Πολλοὶ ὁμως ἠρνήθησαν νὰ ὀρκισθοῦν ὀνομασθέντες διὰ τοῦτο ἀνώμοτοι (insermentés), οἱ δὲ χωρικοὶ ἐσέβοντο αὐτοὺς περισσότερο ἀπὸ τοὺς ὀρκισθέντας. Οἱ ἀνώμοτοι ιερεῖς ἀντέδρων κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ παλαιοῦ καθεστώτος εὔρον εἰς αὐτοὺς ἰσχυρὸν στήριγμα.
6. Δὲν ὑπῆρχε πλέον διαφορὰ τάξεων εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν κατηργήθη.

ΦΥΓΗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ἡ πλειοψηφοῦσα μερὶς τῆς συνελεύσεως ἦτο μοναρχικὴ καὶ ἐδείκνυε σεβασμὸν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως. Εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα ὁμως ὑπῆρχε μεγάλη ἀντιπάθεια κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ, τὴν ὁποίαν ὑπεδαύλιζον οἱ δημοκρατικοὶ σύλλογοι, ἡ περίφημος Λέσχη τῶν Ἰακωβίνων (Jacobins), ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν μονὴν τῶν Ἰακωβίνων, ὅπου συνεδρίαζε, καὶ ἡ Λέσχη τῶν Κορδελιέ (Cordeliers), ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ ἄλλο μοναστήριον. Αἱ λέσχαι διὰ τῶν πολυαριθμῶν διακλαδώσεων εἰς τὰς ἐπαρχίας διέσπειραν δημοκρατικὰς ἰδέας εἰς τὴν χώραν.

Τὴν 5ην Ὀκτωβρίου 1789 διαδήλωσις λαοῦ ἀφορμὴν λαβοῦσα ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν ἄρτου καὶ ἀποτελουμένη κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ γυναῖκας τῆς ἀγορᾶς, πωλητρίας καὶ ἐργάτιδας, διηυθύνθη εἰς τὰς Βερσαλλίας καὶ συνεκρούσθη πρὸς τὴν φρουρὰν τῶν ἀνακτόρων. Ὁ βασιλεὺς κατὰ συμβουλήν τοῦ Λαφαγιέτ ἐγκατέλειψε τὰς Βερσαλλίας καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Παρισίους καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις μετηνάστευσεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ἀπὸ τότε ὁ βασιλεὺς ἦτο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ἑορτὴν τῆς συναδελφώσεως (Fédération), ἡ ὁποία ἔωρτάσθη τὴν 13ην Ἰουλίου 1790 ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἀλώσεως τῆς Βαστίλλης, ὁ βασιλεὺς ὤρκισθη εἰς τὸ νέον σύνταγμα ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ λαοῦ καὶ ἡ ἐπανάστασις ἐφαίνετο λήξασα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μιραμπὼ ἀπέθανε κηδευθεὶς μὲ μεγάλας τιμὰς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐστερήθη τοῦ καλοῦ τούτου συμβούλου, ἐνῶ μεγάλην ἐπιρροὴν ἀπέκτησαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐπαναστατικῶν σωματείων, ἰδίως ὁ Ροβεσπιέρ (Robespierre), ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κορδελιέ Δαντὸν

(Danton) καὶ ὁ περιβόητος **Μαρά** (Marat), ὁ ἐκδότης τῆς ἑφημερίδος «L'ami du peuple». Ὑπὸ τὰς περιστάσεις αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἀπεφάσισε νὰ πλήξῃ τὴν ἐπανάστασιν μὲ τολμηρὸν ἐπιχείρημα. Τὴν 20ὴν Ἰουλίου 1791 ἔφυγε κρυφίως μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἀπὸ τὴν πρωτεύουσιν διευθυνόμενος πρὸς τὰ βελγικὰ σύνορα. Εἶχε σκοπὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Βέλγιον καὶ νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν φυγάδων εὐγενῶν καὶ τοῦ ξένου στρατοῦ, ὁ ὁποῖος τοὺς ὑπεστήριζεν. Ἀλλ' ἀνεγνωρίσθη καθ' ὁδὸν, συνελήφθη καὶ ὠδηγήθη εἰς Παρισίους. Τότε ἡ συνέλευσις ἀνέστειλε τὴν ἐξουσίαν του καὶ ἤσκησεν αὐτὴ ὅλας τὰς ἐξουσίας. Ἀλλ' ἡ προσπάθεια τῶν ἀντιμοναρχικῶν νὰ ἀνατρέψουν τὴν βασιλείαν ἀπέτυχεν. Ὁ βασιλεὺς ἐπανελάβε τὸν ὄρκον εἰς τὸ σύνταγμα καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ συνέλευσις συμπληρώσασα τὸ σύνταγμα διελύθη τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου 1791.

III. ΠΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ (1791-1792)

Συμφώνως πρὸς τὸ νέον σύνταγμα ἐξελέγη ἡ τακτικὴ βουλή, ὀνομασθεῖσα **Νομοθετικὴ Συνέλευσις** (Assemblée législative), ἡ ὁποία συνῆλθε τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1791. Ἀπετελέσθη ἀπὸ νέους ἄνδρας, διότι ἡ Συντακτικὴ, κατὰ πρότασιν τοῦ Ροβеспιέρ, εἶχεν ἀποφασίσει, κανὲν ἀπὸ τὰ μέλη της νὰ μὴ ἐκλεγῆ διὰ τὴν νέαν συνέλευσιν. Ἡ πλειονότης αὐτῆς ἀπειτελεῖτο ἀπὸ φιλοβασιλικούς συνταγματικούς. Μεγάλην ἐπιρροὴν ὅμως ἀπέκτησεν ἐξ ἀρχῆς ἡ ἀριστερὰ περιλαμβάνουσα τοὺς μετριοπαθεῖς δημοκρατικούς, οἱ ὁποῖοι ἤθελον νὰ δώσουν μεγαλυτέραν δύναμιν εἰς τὴν συνέλευσιν, ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν βασιλέα. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν μέλη τῆς λέσχης τῶν Ἰακωβίνων καὶ διεκρίνοντο διὰ τὴν εὐχέρειαν τοῦ λόγου, ἀλλ' ἦσαν ἄπειροι. Ἐπειδὴ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς διακεκριμένους ἡγέτας των κατήγοντο ἀπὸ τὴν περιοχὴν τοῦ ποταμοῦ Ζιρονδ (Gironde), ὠνόμασαν βραδύτερον ὄλον τὸ κόμμα **Γιρονδίνους** (Girondins). Εἰς τὴν ἄκραν ἀριστερὰν καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων θέσεων τοῦ βουλευτηρίου ἐκάθηντο οἱ ὀλίγοι ἐπαναστατικοὶ καὶ ἀνατρεπτικοὶ ἄνδρες τῆς συνελεύσεως. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν μέλη τῆς λέσχης τῶν Κορδελιέ καὶ λόγῳ τῆς θέσεώς των εἰς τὸ Κοινοβούλιον ὠνομάσθησαν **Ὀρεινοὶ** (Montagnards) καὶ κατ' ἐπέκτασιν

γενικῶς οἱ ἀνατρεπτικοὶ ὠνομάσθησαν ὄρεινοὶ ἢ τὸ ὄρος (Montagne), ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ συντηρητικοὶ ὠνομάσθησαν πεδινοὶ ἢ πεδιάς (Plaine).

Οἱ Γιρονδῖνοι καὶ οἱ Ὀρεινοὶ εἶχον ὑπὲρ αὐτῶν τὸν ὄχλον τῶν Παρισίων, τοὺς ὁποίους ὠνόμασαν sans culotte, διότι ἀπέφευγον τὴν ἀριστοκρατικὴν περισκελίδα (culotte) καὶ ἔφερον τὸ λαϊκὸν πανταλόνιον, ὥστε sans culotte ἤρχισε νὰ σημαίνη τὸν ἄκρως ἐπαναστατικόν.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ 10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1792

Ἡ πλειονότης τῆς Συνελεύσεως ἐξηκολούθει νὰ εἶναι φιλοβασιλική καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία ἐφαίνετο στερεωμένη. Ἄλλ' ἔκτακτα γεγονότα ἐδημιούργησαν νέαν κρίσιν, ἡ ὁποία ἐσυντόμευσε τὸν βίον τῆς νομοθετικῆς συνελεύσεως καὶ ἀνέτρεψε τὴν βασιλείαν.

Τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1792 οἱ γερμανοὶ ἡγεμόνες, ἰδίως ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, ἐξωθούμενοι ἀπὸ τοὺς γάλλους μετανάστας καὶ ἀπὸ τὰς μυστικὰς ὑποκινήσεις τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῆς Ἀντωνέττας, ἦσαν ἔτοιμοι νὰ εἰσβάλουν εἰς τὸ γαλλικὸν ἔδαφος καὶ νὰ συντρίψουν τὴν ἐπανάστασιν. Ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ ἠνωμένου γερμανικοῦ στρατοῦ, ὁ πρῶστος κόμης τοῦ Μπραουνσβάϊκ (Braunschweig) ἐδημοσίευσε προκήρυξιν συνταχθεῖσαν ἀπὸ γάλλον μετανάστην, ἡ ὁποία ἔλεγεν, ὅτι οἱ σύμμαχοι ἡγεμόνες σκοπὸν ἔχουν νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν νόμιμον τάξιν εἰς τὴν Γαλλίαν. Πᾶς ἀνθιστάμενος κατὰ τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ θὰ ἐτυφεκίζετο ὡς προδότης καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως κατὰ τῶν ἀνακτόρων τοῦ βασιλέως ἢ πόλις τῶν Παρισίων θὰ μετεβάλλετο εἰς τέφραν (26 Ἰουλίου 1792). Ἡ προκήρυξις προεκάλεσε κολοσσιαῖον ἐρεθισμόν. Ἡ συνέλευσις ἐκήρυξε τὴν πατρίδα ἐν κινδύνῳ καὶ οἱ ἐπαναστατικοὶ σύλλογοι ἀπήτησαν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ βασιλέως, διότι εἶχον ὑπονοίας, ὅτι συνεννοεῖτο μὲ τὸν ἐχθρόν. Ἀπὸ τότε τὰ πολεμικὰ γεγονότα ἤρχισαν νὰ ἐξασκοῦν μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως.

Ἡ Γαλλία ἤρχισε νὰ κινεῖται ὅλη. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν συνέρρεον ἐθελονταὶ ἀπ' ὅλα τὰ σημεία. Τὴν 30ὴν Ἰουλίου ἐφθάσαν 500 Μασσαλιῶται ψάλλοντες τὸ νέον ᾄσμα, τὸ ὁποῖον εἶχε συνθέσει διὰ τὸν στρατὸν τοῦ Ρήνου ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ Ρουζέ δὲ Λιλ (Rouget de Lisle). Τὸ ᾄσμα ὠνομάσθη Μασσαλιῶτις (Marseillaise) καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ ἐθνικὸς ὕμνος τῶν Γάλλων.

Ὑπὸ τὰς περιστάσεις αὐτὰς οἱ ἀνατρεπτικοὶ ἐκέρδισαν ἔδαφος. Τὴν νύκτα τῆς 9 πρὸς τὴν 10 Αὐγούστου 1792 οἱ Ἰακωβῖνοι ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὴν δημορχίαν τοὺς συντηρητικοὺς συμβούλους καὶ ἐσχημάτισαν νέον κοινοτικὸν συμβούλιον (commune), εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθητο ὁ Δαντόν, ὁ Μαρά καὶ ὁ Ροβεσπιέρ, καὶ τὴν 10 ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τὸν ὄχλον τῶν Παρισίων ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Tuileries, τῶν ἀνακτόρων τοῦ βασιλέως, τὰ ὁποῖα οἱ βασιλόφρονες εἶχον ὀχυρώσει ἀναμένοντες τὴν ἄφιξιν τῶν Γερμανῶν. Ἡ συνέλευσις ἐψήφισε τὴν ἀναστολήν τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας καὶ ἀπεφάσισε τὴν σύγκλησιν νέας συντακτικῆς συνελεύσεως, διὰ τὴν δώση νέον σύνταγμα εἰς τὴν Γαλλίαν. Συγχρόνως ἐσχηματίσθη νέα κυβέρνησις, εἰς τὴν ὁποῖαν παρεκάθητο ὁ Δαντόν ὡς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης. Ἀλλὰ τὴν ἐξουσίαν εἶχε κυρίως τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων.

Ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἀποτυχιῶν εἰς τὸ μέτωπον ἐπεκράτησε μεγάλη ταραχὴ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἰδίως ὅταν ἔφθασεν ἡ εἶδησις ὅτι ὁ Λαφαγιέτ, ὁ ἥρωσ τῶν πρώτων ἐπαναστατικῶν ἡμερῶν, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ εἰς τὰ βελγικὰ σύνορα στρατοῦ, ἐπεχείρησε νὰ τὸν στρέψῃ ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν τῆς πρωτεύουσης καὶ ἀποτυχιῶν ἐδραπέτευσεν εἰς τοὺς ἐχθρούς. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ὀπωσδήποτε προσκείμενοι εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς ἔγιναν ὑποπτοι καὶ ὁ ὄχλος εἰς τὴν παραφορὰν τοῦ ἐφόνευσεν εἰς τὰς φυλακὰς περὶ τοὺς χιλίους κρατούμενους ἱερεῖς καὶ εὐγενεῖς (Φόνοι τοῦ Σεπτεμβρίου).

ΒΑΛΜΥ (20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1792)

Ἀλλ' ἡ αὐстроπρωσικὴ εἰσβολὴ τοῦ 1792 ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, διότι πρὸ τῆς ὁρμῆς τῆς γαλλικῆς νεολαίας ὁ κακῶς ὀργανωμένος στρατὸς τῶν γερμανῶν ἡγεμόνων ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ὁ πρωσικὸς στρατὸς δηλαδὴ καὶ τὸ σῶμα τῶν γάλλων μεταναστῶν, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνίσχυσεν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Καμπανίαν καὶ ἐπροχώρει βραδέως. Αἴφνης ὅμως οἱ Γερμανοὶ παρετήρησαν, ὅτι αἱ συκοινωνίαι των ἐκινδύνευον νὰ κοποῦν ἀπὸ τοὺς Γάλλους, οἱ ὁποῖοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Dumouriez καὶ τοῦ βοηθοῦ του Kellermann εἶχον ὀχυρωθῆ εἰς τὸ Valmy. Ἐβομβάρδισαν τὴν πόλιν, ἀλλ' οἱ Γάλλοι ἐκράτησαν τὰς θέσεις των. Οἱ Πρωσσοὶ καὶ οἱ Γάλλοι εὐγενεῖς ἔμειναν κατάπληκτοι πρὸ τῆς ἀντοχῆς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, τὸν ὁ-

ποῖον ὠνόμαζον «στρατὸν ὑποδηματοποιῶν καὶ ραπιῶν». Ὁ Braunschweig ἐθεώρησε καλὸν νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ ἐξεκένωσεν ἐν σπουδῇ, τὸ γαλλικὸν ἔδαφος. Ὁ γερμανὸς ποιητὴς Γκαῖτε (Goethe), ὁ ὁποῖος εἶχε παρακολουθήσει τὴν ἐκστρατείαν καὶ παρευρέθη εἰς τὴν ὑποχώρησιν, ἀντελήφθη τὴν σημασίαν τῶν γεγονότων. «Ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ καὶ ἀπὸ σήμερον, εἶπεν, ἀρχίζει νέα ἐποχὴ εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν καὶ δύνασθε νὰ εἴπητε, ὅτι παρευρέθητε εἰς τὴν ἀρχὴν της».

IV. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΑΤΑΡΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἠκολούθησε μοιραίως τὸν δρόμον τῶν μεγάλων ἐξεγέρσεων. Εἶχεν ἀρχίσει μὲ μεγάλην συντηρητικότητα, ἀλλὰ δὲν ἤργησε νὰ φθάσῃ εἰς ἄκρον ριζοσπαστισμόν.

Αἱ ἐκλογαὶ διὰ τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, γινόμεναι διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας—ἐνῶ εἰς τὰς δύο πρώτας ἐκλογὰς εἶχον ψηφίσει μόνον οἱ πληρόνροντες φόρον—ἔφεραν δημοκρατικὴν πλειοψηφίαν, ὥστε οἱ Γιρονδῖνοι τῶρα κατεῖχον τὴν δεξιὰν (συντηρητικοί), ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ ἐπληρώθη ἀπὸ ὀρεινοῦς. Ὑπῆρχεν ὁμως καὶ σημαντικὸς ἀριθμὸς βασιλοφρόνων συνταγματικῶν (πεδινοί). Αἱ ἐπαρχίαι ἐξέλεξαν συντηρητικοὺς καὶ Γιρονδῖνους, τὸ Παρίσι ὀρεινοῦς. Ὁ Ροβεσπιέρ καὶ ὁ Δαντὸν ἦσαν ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐκλεγέντας. Ἐξελέγη ἐπίσης ὁ Μαρά. Τοιοῦτοτρόπως κατηρτίσθη ἡ δευτέρα ἐθνοσυνέλευσις τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ὀνομασθεῖσα Convention Nationale ἢ ἀπλῶς Convent, ἡ ὁποία ἐκυβέρνησε τρία περίπου ἔτη τὴν Γαλλίαν (ἀπὸ τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1792 μέχρι τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1795) καὶ εἶναι κυρίως ἐπαναστατικὴ συνέλευσις.

Ἡ Convention κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας, ἐκήρυξε τὴν Γαλλίαν δημοκρατίαν, ἠλλάξε τὴν χριστιανικὴν χρονολογίαν καὶ ἀρχὴν νέας χρονολογίας ὥρισε τὴν ἡμέραν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς δημοκρατίας. Τοιοῦτοτρόπως εἰσῆχθη ἡ μέτρησις ἀπὸ τῆς Δημοκρατίας (22 Σεπτεμβρίου 1792), τὰ λατινικὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἀντικατεστάθησαν διὰ τῶν λαϊκῶν ὀνομάτων (Vendémiaire, Brumaire κτλ.). Ἀντὶ δὲ τῆς εἰς ἑβδομάδας διαιρέσεως εἰσῆχθη ἡ διαίρεσις εἰς δεκάδας καὶ ἡ δεκάτη ἀφιερώθη εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Ὑπερτάτου ὄντος.

Τοιοῦτοτρόπως ἐντὸς τῆς ἐπαναστάσεως ἐγινε νέα ριζικωτέρα

ἐπανάστασις. Ἐνῶ ἡ πρώτη ἐπανάστασις ἦτο ἔργον τῆς εὐπορούσης ἀστικῆς τάξεως, ἡ δευτέρα προῆλθεν ἀπὸ τοὺς ἀπορωτέρους. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ εἶχε γίνει βαθυτέρα μεταβολὴ εἰς τὰς ἀντιλήψεις. Τὰς πράξεις τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως εἶχεν ἐμπνεύσει ἡ ἀρχὴ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, ἐνῶ τώρα θέτουν ὑπεράνω ὅλων τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος καὶ κυριαρχεῖ ἡ γνώμη, ὅτι χάριν τοῦ κοινοῦ ἐπιβάλλεται ἡ πίεσις τῶν ἀτόμων.

ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἡ Convent εἰσήγαγεν εἰς δίκην τὸν βασιλέα. Γιρονδῖνοι καὶ Ὅρεινοὶ ἤθελον νὰ τὸν καταδικάσουν. Ἄλλ' οἱ πρῶτοι δὲν ἤθελον νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Διὰ τοῦτο διεξήχθη σφοδρὸς ἀγὼν μεταξύ τῶν δύο μερίδων. Ὁ Λουδοβῖκος ΙΣΤ' εἰσήχθη εἰς δίκην ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης ὑπὸ τὸ ὄνομα Louis Capet καὶ κατηγορήθη ἐπὶ συνωμοσίᾳ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιβουλῇ 'κατὰ τῆς γενικῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπεδείκνυον, ὅτι συνενοεῖτο μετὰ τῶν μεταναστῶν καὶ τῆς Αὐστρίας.

1793

Ἡ πρότασις τῶν Γιρονδίνων νὰ ἐρωτηθῇ ὁ κυρίαρχος λαὸς διὰ δημοψηφίσματος ἀπερρίφθη καὶ ὁ βασιλεὺς καταδικάσθη εἰς θάνατον διὰ μικρᾶς πλειοψηφίας καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν λαιμητόμον τὴν 21 Ἰανουαρίου 1793.

Οἱ Γιρονδῖνοι ἀπέτυχον νὰ σώσουν τὸν βασιλέα καὶ αὐτὸ ἐσήμαινε τὴν καταστροφὴν των. Ἐπηκολούθησεν ἀγρία πάλη μεταξύ αὐτῶν καὶ τῶν Ὅρεινῶν, δηλαδὴ μεταξύ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, διότι εἰς τὴν πρώτην τὴν πλειοψηφίαν εἶχον οἱ Γιρονδῖνοι, ἐνῶ εἰς τὸ ἄλλο ἐπεκράτουν ὁ Μαρά καὶ οἱ ὄπαδοί του. Οἱ Γιρονδῖνοι ἐπεχείρησαν νὰ ἀντιτάξουν τὰς ἐπαρχίας κατὰ τῆς πρωτεύουσας. Οἱ Ὅρεινοὶ ὅμως κατέφυγον εἰς τὴν βίαν. Περιεκύκλωσαν τὴν συνέλευσιν μὲ στρατιώτας τῆς ἐθνοφρουρᾶς καὶ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν τηλεβόλων ὑπεχρέωσαν αὐτὴν νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἐξαίρεσιν 27 Γιρονδίνων πληρεξουσίων. Οἱ 22 ἀπ' αὐτοὺς συλληφθέντες ἐκατατομήθησαν. Οἱ ὑπόλοιποι διέφυγον καὶ ἐκίνησαν στάσεις εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ σχεδὸν ὅλοι εἶχον κακὸν τέλος. Ἡ μνηστὴ ἐνὸς ἐκ τῶν κατατομηθέντων, Charlotte Corday, ἦλθεν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν της εἰς Παρισίους καὶ ἐφόνευσε δι' ἐγχειριδίου τὸν Μαρά εἰς τὴν οἰκίαν του ἐντὸς τοῦ λουτροῦ.

Ἱστορία τῶν Νέων Χρόνων, Ε' (Ἔκδ. 1948)

Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ (31 ΜΑΪΟΥ 1793 — 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 1794)

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ κατάστασις ἀπέβη κρίσιμος. Ἡ ἐπανάστασις καὶ οἱ ἡγέται της διετέλουν διαρκῶς ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς καταστροφῆς. Ὁ στρατὸς εἶχε σοβαρὰς ἀποτυχίας εἰς τὰ σύνορα, οἱ βασιλικοὶ ἠρέθιζον τὸν λαὸν καὶ ἤγειραν ἐπικινδύνους στάσεις εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ὁ Dumouriez, ὁ νικητὴς τοῦ Valmy, τὸν ὁποῖον ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων εἶχε φέρει εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν στρατόπεδον, ἐπεχείρησε νὰ παρασύρῃ τὸν στρατὸν κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του καὶ ἤρχισε νὰ συνεννοεῖται μὲ τὸν ἐχθρὸν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας. Ἀπέτυχεν ὁμως καὶ ἠῤτομόλησεν εἰς τὸ αὐστριακὸν στρατόπεδον.

Ἡ συνέλευσις ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν γεγονότων τούτων κατήρτισε τὴν περίφημον Ἐπιτροπὴν τῆς δημοσίας σωτηρίας (Comité du salut public), τὴν ὁποίαν ἀπετέλεσεν ὁ Δαντὸν, ὁ ἰσχυρότατος ἄνθρωπος τῆς ἡμέρας μεταξύ τῶν Ὀρεινῶν, μὲ ἑννέα ὀπαδούς του. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐσχηματίσθησαν παραρτήματα τῆς ἐπιτροπῆς, αἱ λεγόμεναι ἐπιτροπαὶ τῆς ἐποπτείας καὶ εἰς αὐτὰς περιῆλθεν οὐσιαστικῶς ἡ ἐξουσία. Τοιουτοτρόπως ἡ Γαλλία ἐξουσιάζετο ἀπὸ τοὺς ἄκρως ἐπαναστατικούς, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὸ κοινὸν καὶ περιβόητον ὄνομα Ἰακωβῖνοι.

Κατ' εἰσήγησιν τοῦ Δαντὸν ἐσχηματίσθη ἕκτακτον ἐπαναστατικὸν δικαστήριον μετὰ παραρτημάτων εἰς τὰς ἀντιδραστικὰς ἐπαρχίας καὶ ἤρχισαν καταγγελίαι κατὰ τῶν ὑπόπτων καὶ ὁμαδικαὶ θανατώσεις. Ἀντιδραστικοὶ ἱερεῖς, μετανάσται καὶ γενικῶς πᾶς ὁ ἀντιφρονῶν ἢ ἀποδοκιμάζων τὰς πράξεις τῶν κυβερνώντων συνελαμβάνετο καὶ μετὰ πρόχειρον διαδικασίαν ὠδηγεῖτο εἰς τὴν λαιμητόμον. Διὰ τοῦτο, τὴν περίοδον τῶν 14 μηνῶν ἀπὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1793 μέχρις Ἰουλίου 1794 ὠνόμασαν τρομοκρατίαν (Terreur).

Ὁ Δαντὸν ἐθεώρει τὴν τρομοκρατίαν ὡς προσωρινὸν μέτρον πρὸς στερέωσιν τῆς δημοκρατίας. Διὰ τοῦτο ἠθέλησε νὰ φανῆ μετριοπαθέστερος, ὅταν ἀπεσοβήθη ὁ ἐξωτερικὸς κίνδυνος. Ἀλλ' ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τοὺς ἀδιαλλάκτους, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ροβεσπιέρ. Κατὰ τὴν δίκην ἠκούσθη ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ περιφήμου δημαγωγοῦ ἐπιμαρτυρομένου, ὅτι ἔσωσε τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν. Ἀλλὰ κατεδικάσθη καὶ ἀπεκεφαλίσθη μετὰ τοῦ Δεμουλέν, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐφημερίδα του Le vieux Cordelier εἶχεν ἐπιτεθῆ

κατὰ τῶν ὑπερβολῶν τῆς τρομοκρατίας. Τότε ἐκυριάρχησεν ὁ Ροβεσπιέρ καὶ μετὰ τὴν ψήφισιν νόμου, ὃ ὁποῖος ἐπέτρεπε τὴν ἄνευ μαρτύρων καταδίκην, αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις ὑπερέβησαν πᾶν ὄριον. Κατὰ τὴν τρομοκρατίαν ἡ λαιμητόμος ἐλειτούργησε τακτικῶς εἰς δύο θέσεις τῶν Παρισίων. Ἐγίναν περὶ τὰς 2600 θανατώσεις, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 1376 ἐντὸς τῶν τελευταίων 39 ἡμερῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἐκυριάρχησεν ὁ Ροβεσπιέρ.

Κατὰ τὴν τρομοκρατίαν ὁ χριστιανισμὸς κατηργήθη ἐπισήμως. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Δαντὸν ὁ Ροβεσπιέρ ἐκυβέρνησεν ὡς δικτάτωρ μετὰ τῶν διαβοήτων ὁπαδῶν τοῦ Σ α ἰ ν Ζ ι ο ὺ σ τ (Saint Just) καὶ Κ ο υ θ ὄ ν (Couthon). Ἄλλὰ δὲν ἤργησε νὰ γίνῃ μισητὸς καὶ ἐπίφοβος καὶ εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ ἀκόμη. Ὅρεινοὶ καὶ μετριοπαθεῖς συνειδητοποίησαν καὶ παρεσκεύασαν τὴν περίφημον ἡμέραν τῆς 9ης Thermidor (27 Ἰουλίου 1794), κατὰ τὴν ὁποίαν μετὰ θυελλώδη συνεδρίαν τῆς Συνελεύσεως ὁ Ροβεσπιέρ συνελήφθη μετὰ τῶν ἐμπίστων του. Ὁ περιβόητος δημεγέρτης ἀνῆλθε τὴν λαιμητόμον καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ συλληφθέντες βουλευταί, πολλὰ μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, Ἰακωβῖνοι τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου κ. ἄ., τὸ ὅλον 104 ἄτομα.

ΤΟ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΝ (27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1795 - 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1799)

Ἡ πτώσις τοῦ Ροβεσπιέρ εἶχε βαθυτέραν σημασίαν. Ἡ ἐπαναστατικὴ ὁρμὴ εἶχεν ἐκπνεύσει καὶ ἤρχιζεν ἡ ἀντίδρασις. Ἡ τρομοκρατηθεῖσα τάξις τῶν εὐπόρων ἀνεθάρρησεν. Οἱ νέοι τῆς τάξεως ταύτης, ἡ λεγομένη χρυσῆ νεολαία (Jeunesse dorée), ἐπετέθησαν κατὰ τῆς λέσχης τῶν Ἰακωβίνων, ἡ ὁποία ἐκλείσθη κατὰ διαταγὴν τῆς Συνελεύσεως.

Εἰς τὴν Convention ἐπεκράτησαν οἱ συντηρητικοί, οἱ ὁποῖοι προέβησαν εἰς τὴν σύνταξιν νέου συντάγματος πολὺ συντηρητικοῦ. Δι' αὐτοῦ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἐδόθη εἰς Διευθυντήριον (Directoire) ἀπὸ πέντε ἀνδρας, οἱ ὁποῖοι ἐκυβέρωναν τῇ βοηθείᾳ δύο βουλῶν, τῆς Βουλῆς τῶν Πεντακοσίων καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Γερόνων ἐκ 250 ἀνδρῶν, ἡλικίας ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἄλλὰ διὰ νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν μοναρχικῶν, οἱ ὁποῖοι, ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς νέας καταστάσεως, ἐζήτουν νὰ ἐπαναφέρουν τὴν βασιλείαν, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν, ὅπως οἱ μέλλοντες νὰ ἐκλεγοῦν διὰ τὴν νέαν βουλήν ληφθοῦν κατὰ τὰ δύο τρίτα ἀπὸ τὰ

μέλη τῆς Convention, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ δημοκρατικὴ πλειοψηφία. Τὸ νέον σύνταγμα ἔγινε δεκτὸν διὰ δημοψηφίσματος.

Ἄλλ' ἡ μοναρχικὴ μερὶς τῆς πρωτεύουσας προσεταιρισθεῖσα τὴν ἐθνοφρουρὰν ἐπεχείρησε διὰ πραξικοπήματος νὰ ἀνατρέψῃ τὸ καθεστώς. Ἡ συνέλευσις εὐρεθεῖσα εἰς δύσκολον θέσιν ἀνέθεσε τὴν ἄμυναν εἰς τὸν νεαρὸν στρατηγὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην, ὁ ὁποῖος εἶχε διακριθῆ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τουλὸν. Ὁ Ναπολέων κατέπνιξεν εὐχερῶς τὴν στάσιν διὰ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ πυροβολικοῦ.

ΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Μέγα μέρος τοῦ ἔργου τῆς ἐπαναστάσεως ἦτο ἀρνητικόν, διότι κατ' ἀρχὰς ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος.

Ἄλλ' ἡ ἐπανάστασις διεπνέετο ἐπίσης ἀπὸ ζωηρὸν πόθον δημιουργίας. Καὶ οἱ φοβερώτεροι ἀπὸ τοὺς τρομοκράτας εἶχον σχέδια προοδευτικὰ καὶ ἀνθρωπιστικά.

Τὸ σύνταγμα τοῦ 1792 ὥρισε νὰ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις κοινὴ καὶ νὰ παρέχεται δωρεὰν δι' ὅλους τοὺς πολίτας. Ἡ Convent ἀπεφάσισε κατ' εἰσήγησιν τοῦ Δαντόν, ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ. Ἡ Convent, παρὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ ἐσωτερικοὺς περισπασμούς, ἔφερεν εἰς τὴν ζωὴν ἰδρύματα, τὰ ὁποῖα τιμοῦν τὴν Γαλλίαν. Οἱ χρόνοι τῆς Τρομοκρατίας δὲν εἶναι μόνον χρόνοι αἱμάτων καὶ βιαιοπραγίας, ὅπως φαντάζονται συνήθως, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐπετελέσθησαν ἔργα μεγάλης σημασίας. Τὸ πρωτοτυπώτερον δημιούργημα τῆς Convention ἀπὸ ἀπόψεως ἐκπαιδευτικῆς εἶναι ἡ Ecole Normale, δηλαδὴ διδασκαλεῖον, μὲ ἐσωτερικοὺς μαθητὰς καὶ αὐστηρὰν ὀργάνωσιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμορφώνοντο καθηγηταὶ τῶν γυμνασίων. Γενικῶς ἐφρόντισε πολὺ διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἰδρύσασα πλῆθος δημοτικῶν σχολείων. Πρὸς τούτοις ἵδρυσεν Πολυτεχνεῖον πρὸς μόρφωσιν μηχανικῶν. Αἱ ἀκαδημαῖαι ἐν τῷ μεταξὺ κατηργήθησαν ὡς ἀντιδραστικὰ ἰδρύματα καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐδημιουργήθησαν Ἰνστιτοῦτα πρὸς καλλιέργειαν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Πλὴν τούτων ἵδρυσεν Μουσεῖον Φυσικῆς Ἱστορίας καὶ Ὠδεῖον. Τέλος σημαντικώτατον ἔργον τῆς Convention ἦτο ἡ μεταρρύθμισις τοῦ μετρικοῦ συστήματος καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ δεκαδικοῦ.

V. ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Η ΝΕΑ ΤΑΚΤΙΚΗ

Ἡ ἐπανάστασις ἀπέλυσε θύελλαν πολέμων εἰς τὴν Εὐρώπην, διότι πολλοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης συνησπίσθησαν κατ' αὐτῆς.

Ἀπέναντι αὐτῶν οἱ Γάλλοι ἔδειξαν ἀντοχὴν καὶ πρωτοφανῆ δραστηριότητα καὶ πολεμικὴν ὁρμὴν. Νεαροὶ στρατηγοὶ ὀδηγοῦντες τὸν στρατὸν περιήγαγον τὰς νικηφόρους σημαίας των εἰς διαφόρους χώρας καὶ διέδωσαν τὰς ἐπαναστατικὰς ἰδέας.

Μέχρι τῶν χρόνων τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως οἱ στρατοὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἡγεμόνων ἀπετελοῦντο, καθὼς γνωρίζομεν, ἀπὸ μισθοφόρους. Ὁ στρατὸς τῆς ἐπαναστάσεως συνεκροτήθη ἀπὸ τὴν γαλλικὴν νεολαίαν, ἣ ὁποία προσεκλήθη ὑπὸ τὰ ὄπλα, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πατρίδα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Γάλλοι κατώρθωσαν νὰ συναθροίσουν ὑπὸ τὰς σημαίας μάζας ἀνθρώπων πρωτοφανεῖς εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὁ στρατὸς αὐτὸς εἶχε τὸ προσὸν νὰ μὴ εἶναι τόσο δαπανηρὸς, ὅσον ὁ μισθοφορικὸς τῶν ἡγεμόνων. Δὲν διεκρίνετο διὰ τὴν αὐστηρὰν πειθαρχίαν, ἀλλ' εἶχε θερμὸν ἐνθουσιασμόν, πλατυτέραν καὶ φωτεινότεραν ἀγάπην τῆς πατρίδος, διότι οἱ γάλλοι στρατιῶται ἐνισχύοντο ἀπὸ τὴν πίστιν, ὅτι πολεμοῦν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἡ σύστασις τοῦ στρατοῦ τῆς Γαλλίας ἀνεστάτωσε τὴν τακτικὴν. Οἱ ὀδηγοὶ του, παράτολμοι καὶ συνήθως νέοι, ταχέως προαχθέντες εἰς στρατηγούς, περιεφρόνησαν τὴν παλαιότεραν μέθοδον. Ἐπετίθεντο μὲ πυκνὰς φάλαγγας ἐπιδιώκοντες νὰ συγκεντρώσουν ἀνωτέραν δύναμιν κατὰ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τοῦτο, τὸ πᾶν ἐξηρτάτο ἀπὸ συνδυασμένας κινήσεις καὶ συγκεντρώσεις πρὸ τῆς μάχης. Τῆς νέας τακτικῆς ἀριστοτέχνης ἀνεδείχθη ὁ Ναπολέων.

Τὸν ἐπαναστατικὸν στρατὸν διοργάνωσεν ὁ περίφημος **Λάζαρος Καρνὼ (Carnot)**, ὁ ἐπονομασθεὶς ὁ ρ γ α ν ω τ ῆ ς τ ῆ ς ν ί κ η ς, σοφὸς μαθηματικὸς καὶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς δημοσίας σωτηρίας, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὰς 14 στρατιάς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐχάραξε τὰ σχέδια τῶν ἐκστρατειῶν.

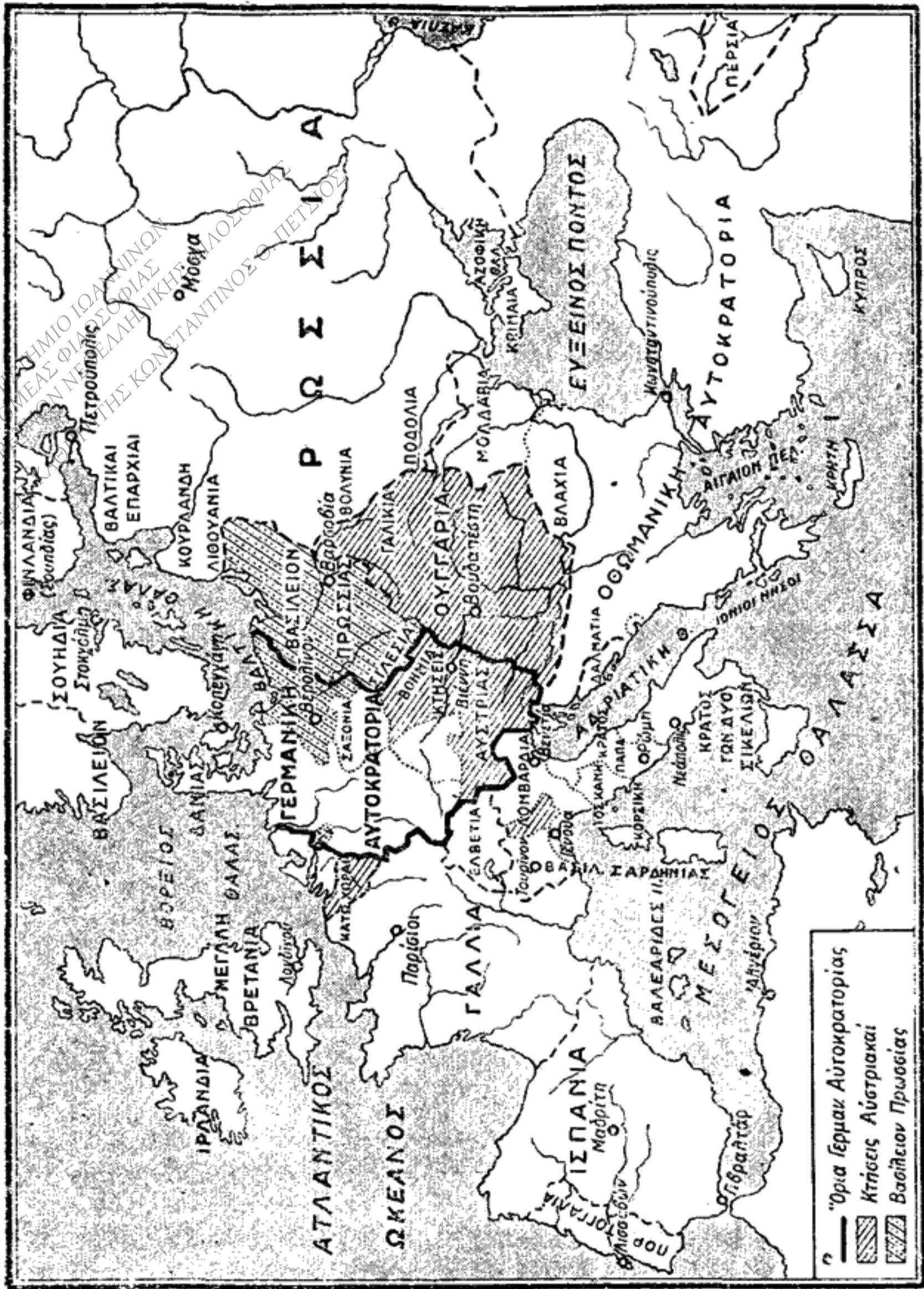
Ο ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ

Ἡ γερμανικὴ ἐκστρατεία τοῦ 1792 ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, διότι πρὸ τῆς ἀπροσδοκῆτου ὁρμῆς τῆς γαλλικῆς νεολαίας ὁ στρατὸς τῶν γερ-

μανῶν ἡγεμόνων ἐξεκένωσε τὸ γαλλικὸν ἔδαφος. Ὁ στρατὸς τοῦ Dumouriez κατέλαβε τὸ Βέλγιον καὶ ἕτερος στρατὸς ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ Ρήνου. Συγχρόνως κατελήφθησαν πρὸς νότον ἡ Νίκαια καὶ ἡ Σαβοΐα, αἱ ὁποῖαι ἐκηρύχθησαν δημοκραταίαι ὑπὸ τὸ ὄνομα Δημοκρατίων Ἀλλοβρόγων. Βαθεῖα συγκίνησις κατεῖχεν ὅλην τὴν Εὐρώπην, οἱ στρατοὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπολέμουν ἀπροθύμως κατὰ τῶν Γάλλων καὶ οἱ κάτοικοι τῶν καταλαμβανομένων χωρῶν ἐδέχοντο αὐτοὺς ὡς ἐλευθερωτάς.

Ἡ Ἀγγλία συνήνωσε τότε κατὰ τῆς Γαλλίας διὰ χρημάτων καὶ ἀπειλῶν τὸν αὐτοκράτορα, τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, πολλοὺς γερμανοὺς ἡγεμόνας, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν. Πρὸ τοῦ συνασπισμοῦ αὐτοῦ ἐφάνη κινδυνεύουσα ἡ δημοκρατία. Οἱ Γάλλοι ἠττήθησαν εἰς πολλὰ μέρη καὶ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Γαλλίας ἐξεοράγησαν στάσεις. Ὁ στρατηγὸς Dumouriez, ἐξοργισθεὶς διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ βασιλέως, ἠθέλησε νὰ στρέψῃ τὸν στρατὸν του κατὰ τῶν δημοκρατικῶν. Ἄλλ' ἀπέτυχε καὶ ἠῦτομόλησε πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ὅπως εἶχε πράξει τοῦτο πρὸ αὐτοῦ ὁ La Fayette. Διὰ τοῦτο ἐπεκράτησε γενικὴ δυσπιστία κατὰ τῶν εὐγενῶν στρατηγῶν, οἱ ὁποῖοι σχεδὸν ἀντικατεστάθησαν δι' ἀξιωματικῶν ἀστικῆς προελεύσεως, ἀπὸ τοὺς ὁποίους πολλοὶ ἦσαν νεαρώτατοι, ὡς ὁ Ρισεγκρου ((Richegu) 33 ἐτῶν, ὁ συμπαθὴς καὶ ἥρωικὸς Χὸς (Hoche) μόλις 25 ἐτῶν, ὁ Ναπολέον Βοναπάρτης κ. ἄ. Ὑπὸ τὰς περιστάσεις αὐτὰς ὑπερίσχυσαν οἱ Ἰακωβῖνοι καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς δημοσίας σωτηρίας ἔστειλεν εἰς τὰ σύνορα μεγάλας μάζας στρατοῦ διὰ τῆς ὁμαδικῆς στρατολογίας (levée en masse) καὶ μετ' ἀποφασιστικὰς μάχας ἐπὶ τῶν βελγικῶν συνόρων ἀνακατελήφθησαν τὸ Βέλγιον καὶ ἡ ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ Ρήνου. Ὁ δὲ Richegu μετ' ἐπιμόνους μάχας κατὰ τοῦ ἀγγλοολλανδικοῦ στρατοῦ διέβη τοὺς βραχίονας τοῦ Ρήνου ἐπὶ τῶν πάγων καὶ κατέλαβε τὴν Χάγην καὶ τὸ Ἀμστερδαμ. Ὁ ὀλλανδικὸς στόλος ἀποκλεισθεὶς ἐν μέσῳ τῶν πάγων μεταξὺ τῆς Helder καὶ τῆς νήσου Texel παρεδόθη εἰς τοὺς οὐσσάρους τῆς γαλλικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς. Ἡ Ὀλλανδία ἀνεκηρύχθη δημοκρατία ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαταβικῆς δημοκρατίας.

Τὸ 1795 ὁ συνασπισμὸς διεσπάσθη. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας διὰ συνθήκης ὑπογραφείσης ἐν Βασιλείᾳ (Basel) εἰρήνευσε καὶ διὰ μυστικῆς συμφωνίας ἀνεγνώρισε τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοχὴν

Ἡ Εὐρώπη τὸ 1789.

τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ρήνου. Ἀπὸ τότε ἡ Πρωσσία διετέλεσεν ἐν εἰρήνῃ μέχρι τοῦ 1806. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰρήνευσε καὶ ἡ Ἰσπανία.

Τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀρχίσει ἡ Convention, ἐξηκολούθησε τὸ Διευθυντήριο. Ἡ Αὐστρία ἀπομονωθείσα ἠπειλήθη ἀπὸ τρεῖς γαλλικὰς στρατιάς. Τὰς δύο ἀπ' αὐτὰς ἐσταμάτησεν ἐπὶ τοῦ Ρήνου ὁ ὀνομαστὸς στρατάρχης Ἀρχιδουῆς Κάρολος. Ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῆς τρίτης στρατιάς Ναπολέων Βοναπάρτης ἐγένεν ἔνδοξος κατὰ τὴν ὀνομαστὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἰταλίας (1796). Τέλος ἡ Αὐστρία ὑπεχρεώθη νὰ κλείσῃ τὴν Εἰρήνην τοῦ Καμποφόρμιο (Campofornio, 1797), διὰ τῆς ὁποίας παρεχώρησε τὸ Βέλγιον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Λομβαρδίαν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος δημιουργηθεῖσαν Ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Δημοκρατίαν καὶ διὰ μυστικῆς συμφωνίας ἀνεγνώριζε καὶ αὕτη τὴν κυριαρχίαν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ρήνου. Ὡς ἀντιστάθμισμα ἔλαβε τὴν χώραν τῆς βενετικῆς δημοκρατίας, τὴν ὁποίαν κατέλυσεν ὁ Ναπολέων.

Ο ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΠΟΛΕΜΟΣ

Μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Καμποφόρμιο μόνη ἡ Ἀγγλία ἔμεινεν ὑπὸ τὰ ὄπλα. Γαλλία καὶ Ἀγγλία ἐπάλαισαν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἦσαν τότε ξύλινα καὶ ἐκινουῦντο δι' ἰστίων. Τὰ κατ' ἐξοχὴν πολεμικὰ ἦσαν τὰ πλοῖα τῆς γραμμῆς, τὰ ὁποῖα ἔφερον μέχρις 120 τηλεβόλων, ἐνῶ αἱ φρεγάται ἦσαν ἐλαφρότεροι καὶ ταχυπλοώτεροι, ὀπλισμένοι μὲ 30-60 τηλεβόλα.

Κατὰ τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως ἡ Ἀγγλία εἶχε στόλον πολὺ ἀνώτερον. Διὰ τοῦτο, ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐθαλασσοκράτει χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀποκλείῃ ἐντελῶς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας. Τὸ 1793 προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν βασιλοφρόνων ἐπαναστατῶν κατέλαβε τὴν Τουλόνην, τὴν ὁποίαν ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ, ὅταν ἔφθασεν ὁ γαλλικὸς στρατός, ἀλλὰ κατέκαυσε τὸν λιμένα καὶ τὰ εὐρεθέντα ἐκεῖ πολεμικά. Κατὰ τὰς συμπλοκὰς εἰς τὴν θάλασσαν ὑπερίσχυον συνήθως οἱ Ἀγγλοι.

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Μετὰ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ νίκας τὸ Διευθυντήριο περιέβαλε τὸν Ναπολέοντα μὲ μεγάλας τιμὰς καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κατὰ τῆς Ἀγγλίας πολέμου. Ὁ Ναπολέων ἐμελέτησε τὸ σχέδιον ἀπο-

βάσεως εἰς τὴν μεγάλην Βρετανίαν, τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ. Ἐσκέφθη τότε νὰ προσβάλλῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγγλικῆς δυνάμεως, τὰς Ἰνδίας, καταλαμβάνων τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ Αἴγυπτος ἀνῆκε ὀνόματι μόνον εἰς τὸν Σουλτάνον, διότι τὴν ἀρχηγίαν κυρίως εἶχον οἱ Μ α μ ε λ ο ὕ κ ο ι μ π ῆ ῃ δ ε ς, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Μ α μ ε λ ο ὕ κ ω ν π ο λ ε μ ι σ τ ῶ ν. Ὁ Ναπολέων συνεκέντρωσεν εἰς Τουλὸν ἐκλεκτὸν στρατὸν ἀπὸ 35 χιλ. καὶ ἔλαβε μαζί του τοὺς καλυτέρους ἀξιωματικούς, οἱ ὅποιοι εἶχον διακριθῆ εἰς τὸν πόλεμον τῆς Ἰταλίας, καθὼς καὶ διαφόρους σοφοὺς, καλλιτέχνας καὶ τεχνίτας, γεωργικὰς μηχανὰς καὶ ὀλόκληρον ὕλικόν, ὅπως διανοίξῃ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ. Τὸ μυστικὸν ἐκρατήθη ἀρκετὰ καλά, καθόσον ὁ Ναπολέων διέδιδεν, ὅτι ἠτοίμαζεν ἀπόβασιν εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν. Διὰ τοῦτο ὁ ναύαρχος τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου, ὁ περίφημος Νέλσων (Nelson, 1758 - 1805), ἀπέκλεισε τὴν διάβασιν τοῦ Γιβραλτὰρ καὶ ἄφησεν αὐτὸν νὰ πλεύσῃ ἀκωλύτως εἰς Αἴγυπτον.

Νέλσων.

Καθ' ὁδὸν ὁ Ναπολέων κατέλαβε τὸν ὀχυρώτατον λιμένα τῆς Μάλτας καὶ ἀπέκτησεν οὕτως ἰσχυρὰν ναυτικὴν βάσιν. Τὴν νῆσον κατεῖχον οἱ Ἰωαννῖται ἰππῶται, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκδιώξει ἀπὸ τὴν Ρόδον ὁ σουλτάνος Σουλεϊμάν. Ἀμέσως κατόπιν ὁ γαλλικὸς στρατὸς ἀπεβιβάσθη ἀκωλύτως εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Ἀ β ο υ κ ῖ ρ, κατέλαβε τὴν Ἀ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ε ι α ν καὶ ἐβάδισε κατὰ τοῦ Κ α ῖ ρ ο υ. Ἡ ἀντίστασις τῶν Μ α μ ε λ ο ὕ κ ω ν ἦτο ἀσήμαντος, ἀλλ' εἶχε νὰ παλαίσῃ πρὸς τὰς κλιματικὰς συνθήκας, τὰς ὁποίας δὲν εἶχε προβλέψει. Οἱ στρατιῶται, ὀδεύοντες διὰ τῶν ἀνύδρων ἐρήμων ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον, ἐνδεδυμένοι τὰς βαρεῖας χειμερινὰς στολὰς, καταλαμβάνοντο ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ μερικοὶ ἠὺτοκτόνησαν.

Οἱ Μ α μ ε λ ο ὕ κ ο ι ἰ π π ε ῖ ς ἐπεχείρησαν νὰ φράξουν τὴν πρὸς τὸ Κάϊρον ὁδόν, ἀλλ' ἦσαν τελείως ἀνίσχυροι κατὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πεζικοῦ

καὶ τοῦ πυροβολικοῦ. Κατὰ τὴν μάχην τῶν Πυραμίδων, ὅπως ὠνόμασεν ἐπὶ τὸ πομπωδέστερον τὴν σύγκρουσιν αὐτὴν ὁ Ναπολέων, τὸ γαλλικὸν πυροβολικὸν ἐθέρωσε 2 χιλ. Μαμελούκους, ἐνῶ μόνον 30 Γάλλοι ἐφονεύθησαν. Οὕτω τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1798 ὅλη ἡ Αἴγυπτος εἶχε περιέλθει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Γάλλων.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐφθασεν ὁ Νέλσον, ἀφοῦ εἶχεν ἀναζητήσει εἰς ὅλην τὴν Μεσόγειον τοὺς Γάλλους, καὶ εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Ἀβουκίρ κατέκαυσε τὸν γαλλικὸν στόλον. Ἡ Τουρκία ἐπίσης ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας. Ὁ Ναπολέων ἐστράφη τότε κατὰ τῆς Συρίας (1799). Μὲ μικρὰν δύναμιν ἐπέρασε τὴν μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Συρίας ἔρημον καὶ κατέλαβε τὴν Ἰόππην. Ἄλλ' ἀπέτυχε προσβαλὼν τὴν ὀχυρὰν θέσιν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἀκρας. Ἐπιστρέψας εἰς Αἴγυπτον ἐνίκησε τὸν τουρκικὸν στρατόν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποβιβάσει ὁ ἀγγλικὸς στόλος εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ἀβουκίρ.

Ἡ θέσις ὅμως τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἦτο κρίσιμος, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Γαλλίαν. Κατὰ τὴν δυσχερῆ αὐτὴν στιγμὴν ὁ Ναπολέων προσεκλήθη κρυφίως ἀπὸ τὸ Διευθυντήριον, διότι ἡ πολιτικὴ κατάστασις εἶχε περιπλακῆ εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσιν. Ἄνεχώρησε κρυφίως μετὰ τῶν ἀφωσιωμένων στρατηγῶν καὶ ἀξιωματικῶν καὶ κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ γαλλικὸς στρατός, τὸν ὁποῖον ἐγκατέλειψεν εἰς Αἴγυπτον, ἐσυνθηκολόγησε κατόπιν πολλῶν περιπετειῶν μετὰ τοὺς Ἄγγλους ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μετακομισθῇ εἰς Γαλλίαν (1801). Ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄρον παρεδόθη καὶ ἡ γαλλικὴ φρουρὰ τῆς Μάλτας.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ τέλος τῆς εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείας. Ἐξ αὐτῆς ὠφελήθη σημαντικῶς ἡ ἐπιστήμη, διότι οἱ γάλλοι σοφοὶ ἐμελέτησαν τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ὀργάνωσιν τῆς χώρας καθὼς καὶ τὸ ἄρδευτικὸν σύστημα τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου καὶ κατήρτισαν τὸ σχέδιον τῆς διώρυγος μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς. Τὸ Αἰγυπτιακὸν Ἰνστιτούτον, τὸ ὁποῖον συνέστησεν ὁ Ναπολέων, ἔκαμε πολλὰς παρατηρήσεις καὶ ἐμελέτησε μνημεῖα ἄγνωστα μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ γάλλος σοφὸς Σαμπολλιὸν (Champollion) ἐθεμελίωσε τὴν αἰγυπτιολογίαν ἀναγνώσας τὴν ἱερογλυφικὴν γραφὴν. Τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν ἐδημοσιεύθησαν εἰς μέγα σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ Αἴγυπτος.